

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
ГЈУКТА КУШТЕТУЕСЕ
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 10. marta 2017.godine
Br. ref.:RK 1048/17

РЕШЕЊЕ О НЕПРИХВАТЉИВОСТИ

у

слуčaju br. KI50/16

Подносилац

Veli Berisha i drugi

**Zahtev za ocenu ustavnosti presude Rev. br. 276/2015 Vrhovnog suda
Kosova od 14. oktobra 2015. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

у сastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Подносилац захтева

1. Подносиoci захтева су Veli Berisha, Muhamet Berisha i Adem Berisha (у daljem tekstu: подносиoci захтева), svi iz Suve Reke, koje zastupa advokat g. Zef Delhsya.

Osporena odluka

2. Osporena odluka je presuda Rev. br. 276/2015 Vrhovnog suda od 14. oktobra 2015. godine, koju su podnosioci zahteva primili 14. novembra 2015. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom podnosioci zahteva tvrde da su im povređena prava garantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], članom 46. [Zaštita imovine] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu Ustav), kao i članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP), i članom 1 Protokola br. 1 EKLJP.
4. Podnosioci zahteva su tražili da se ne otkrije njihov identitet, ne objašnjavajući razloge tog zahteva.

Pravni osnov

5. Član 113.7 Ustava, član 47. Zakona o Ustavnom суду Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon), i pravilo 29 Poslovnika o radu Ustavnog суда Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 8. marta 2016. godine, podnosioci su putem pošte podneli zahtev Ustavnom суду (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 13. aprila 2016. godine, predsednica Suda je odlukom imenovala sudiju Altaya Suroya za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljenod sudija: Robert Carolan, Selvete Gérxhaliu-Krasniqi i Gresa Caka-Nimani.
8. Dana 3. maja 2016. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom суду.
9. Dana 11. jula 2016. godine, predsednica Suda je odlukom promenila sastav Veća za razmatranje, prilikom čega je sudiju Snezhanu Botusharevu imenovala za predsedavajuću Veća za razmatranje umesto sudije Roberta Carolana.
10. Dana 14. jula 2016. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i iznalo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

11. Dana 11. maja 1953. godine, otac podnositelja zahteva Rr. N. je odlukom narodnog okruga Suve Reke, ekspropriisana površina zemljišta za potrebe izgradnje javnog obdaništa.
12. Neodređenog datuma, podnosioci zahteva su u svojstvu naslednika Rr. N. podneli tužbu Opštinskom суду u Suvoj Reci, sa zahtevom da суд potvrdi

vlasništvo nad katastarskim parcelama naglašenim u tužbi, tražeći da se oni proglose suvlasnicima 1/3 nepokretnosti.

13. Dana 30. oktobra 2012. godine, Opštinski sud u Suvoj Reci je presudom C. br. 302/12 odbio tužbeni zahtev.
14. Opštinski sud je u svojoj presudi, između ostalog, naglasio: „*Na osnovu geodetske ekspertize je utvrđena činjenica da je eksproprijsana parcela Rrustema Berishe, opisana u rešenju za eksproprijaciju, prilikom formiranja novog katastarskog operatora 1959. godine, a koji je stupio na snagu 1965. godine, upisana prema posedovnom listu br. 409 i 410, kao katastarska parcela 1992, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996 i 1998. godine, kao društvena imovina opštine Suva Reka, odnosno Doma zdravlja ZK Suva Reka*”, ... i, zatim, „*Budući da postoji odluka o eksproprijaciji (eksproprijacija) i odluka o nadoknadi osporene nepokretnosti, sud je ocenio da je tužena vlasnik odlukom državnog organa na osnovu člana 20, stav 2 Osnovnog zakona o imovinsko-pravnim odnosima, zbog čega je i odlučio kao u izreci presude.*“
15. Dana 27. novembra 2012. godine, podnosioci zahteva su izjavili žalbu Okružnom суду u Prizrenu zbog bitne povrede parničnog postupka, nepotpuno i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primene materijalnog prava.
16. Dana 1. juna 2015. godine, Apelacioni sud Kosova je doneo presudu Ac. br./12 4973/2012 kojom je odbio, kao neosnovanu, žalbu podnositelja zahteva i potvrdio presudu C. br. 302/2012 Opštinskog suda u Suvoj Reci od 30. oktobra 2012. godine.
17. Apelacioni sud je u svojoj presudi obrazložio: „*Ovaj sud je, ocenjujući zaključak i odluku prvostepenog suda, utvrdio da je isti neosnovan, da je zasnovan na zakonskim odredbama i spisima predmeta, a dati su i opravdani razlozi koje prihvata i ovaj sud*“. Međutim, što se tiče tvrdnji podnositelja zahteva, sud je ocenio: „*Ožalbene navode tužilaca je ovaj sud ocenio kao neosnovane, s obzirom da prvostepeni sud nije bitno povredio odredbe parničnog postupka, niti je pogrešno primenio materijalno pravo, za koje se ovaj sud brine prema službenoj dužnosti*“.
18. Dana 14. oktobra 2015. godine, Vrhovni sud Kosova je presudom Rev. br. 276/2015 odbio, kao neosnovan, zahtev podnositelja za reviziju, podnet protiv presude Apelacionog suda, naglašavajući između ostalog: „*Vrhovni sud Kosova je ocenio da su nižestepeni sudovi na osnovu pravičnog i potpunog utvrđivanja činjeničnog stanja pravilno primenili odredbe parničnog postupka i materijalno pravo, da osporena presuda, i presuda prvostepenog suda, nisu zahvaćene bitnim povredama parničnog postupka, koje ovaj sud primećuje prema službenoj dužnosti, da su nižestepeni sudovi u svojim presudama dali dovoljne razloge za činjenice od ključnog značaja za pravično suđenje ovog pravnog pitanja, koje prihvata i ovaj sud.*”

Navodi podnosioca

19. Podnosioci zahteva su tvrdili da je postupak eksproprijacije nepokretnosti njihovog oca bio u potpunoj suprotnosti sa zakonom i sa puno nepravilnosti, da je protiv pokojnog oca podnositelja zahteva izvršeno nasilje od strane policije i da on nikada nije dobio nikakvu nadoknadu za eksproprisanu imovinu, dok su redovni sudovi odbijanjem tužbe njegovim naslednicima (podnosiocima zahteva) uskratili pravo na pravično i nepristrasno suđenje i lišili prava na imovinu koju bi, da su dobili pravično suđenje, uživali na osnovu nasleđa.

Prihvatljivost zahteva

20. Kako bi sudio zahtev podnositelja, Sud prvo ocenjuje da li su ispunjeni uslovi prihvatljivosti, predviđeni Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovnikom.
21. U tom smislu, Sud se poziva na član 113.7 Ustava, koji propisuje:

“Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

22. Sud u nastavku uzima u obzir član 48. Zakona, koji propisuje:

“Podnositeljac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnositeljac želi da ospori.”
23. Sud se poziva na pravilo 36 Poslovnika, koji propisuje:

“(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

- (d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.*
i

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

- (b) da iznete činjenice ni na koji način ne opravdavaju tvrdnju o kršenju ustavnih prava.”*

24. Sud utvrđuje da su podnosioci zahteva tvrdili da su im osporenom odlukom povređena sledeća prava garantovana Ustavom:

Član 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

- 1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.*
- 2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto*

protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.

[.....]

Član 46. [Zaštita imovine]

1. Garantuje se pravo na imovinu.

2. Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.

3. Niko se ne može arbitrazno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproriiše.

[.....]

25. Ocenujući tvrdnje podnositelja zahteva o ustavnoj povredi, Sud utvrđuje da su one zasnovane na „*pogrešnom i nepotpunom utvrđenom činjeničnom stanju, odnosno na pogrešnoj oceni dokaza predočenim od strane podnosioca zahteva od strane redovnih sudova*“.
26. Sud je stalno naglašavao da nije njegova nadležnost da svojom ocenom činjenica zameni ocenu koju su dali redovni sudovi, jer je prema opštim pravilima dužnost tih sudova da ocene činjenice koje se nalaze pred njima (vidi: slučaj KI47-48/15 ocena ustavnosti presude AC-II-14-0057 Posebne komore Vrhovnog suda Kosova od 12. marta 2015. godine, podnosioci zahteva: *Beqir Koskoviku i Mustafë Lutolli*), dok je zadatak ovog Suda da oceni da li je sudski proces u celini bio pravičan i nepristrasan kako se zahteva članom 6. (vidi, između ostalog: *Edwards protiv Ujedinjenog kraljevstva*, 16. decembra 1992. godine, str. 34, Serija A. br. 247, *B. Vidal protiv Belgije*, 22. aprila 1992. godine, str. 33, Serija A. br. 235).
27. Na osnovu principa supsidijarnosti, Sud ne može da preuzme ulogu suda četvrtog stepena i ne sudi u vezi sa konačnim ishodom sudskih odluka (vidi: slučaj *FcMetrebi protiv Gruzije*, st. 31, presuda ESLJP, 31. jul 2007. godine), a sudeći prema okolnostima slučaja, glavni cilj podnositelja zahteva je upravo bio osporavanje ishoda sudskog procesa.
28. Ništa u slučaju predstavljenom od strane podnositelja zahteva ne dokazuje da je sudski proces u celini, u ovom slučaju, bio nepravičan i proizvoljan kako bi ubedio Ustavni sud da je povređena suština prava na pravično i nepristrasno suđenje.
29. Na osnovu gore navedenog, na redovnim sudovima je da ocene da li je eksproprijacija sporne nepokretnosti izvršena u skladu sa zakonom i pored toga, ovo pitanje je razmatrano pred tri sudska stepena, dobijajući konačni epilog presudom Vrhovnog suda.

30. Sud, dalje, utvrđuje da je Vrhovni sud, takođe, potpuno obrazložio svoje rešenje u vezi sa revizijom, detaljno objašnjavajući zašto je zahtev za revizijom neosnovan, tvrdeći jasno primenu zakona na snazi i utvrđivanje činjeničnog stanja i to ocenjujući istovremeno i sudske odluke nižestepenih sudova na osnovu tvrdnji pokrenutih od strane podnositelja zahteva.
31. Što se tiče druge tvrdnje podnositelja zahteva o povredi člana 46. [Zaštiti imovine] Ustava, Sud utvrđuje da u stavu 1. člana 46., Ustav u opštem smislu garantuje tu zaštitu, u stavu 2, Ustav propisuje način korišćenja imovine, precizirajući jasno da je to predviđeno na osnovu zakona i u stavu 3, određuje način oduzimanja imovine.
32. Na osnovu gore navedenog, sasvim je jasno da se Ustav poziva na postojeću imovinu i ne predviđa u članu 46. (koji se osporava od strane podnositelja zahteva) pravo na sticanje imovine.
33. Sud ovom prilikom ističe da na osnovu člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] „*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*”, stoga, s obzirom da je „*Ustavni sud konačna vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava*” (član 112. Ustava), tada se i sudovi kada odlučuju o zahtevima koji imaju za predmet razmatranje eventualnih povreda ljudskih prava, obavezno pozivaju na sudsku praksu ESLJP.
34. U tom smislu, Sud naglašava da u slučaju *Marckx protiv Belgije* u vezi sa pravom na imovinu, ESLJP je u svojoj presudi, između ostalog, naglasio: „Sud je prihvatio da član 1 Protokola 1 koji garantuje pravo svakom pojedincu na poštovanje njegove imovine „*ne garantuje pravo da uzme imovinu putem nasledstva ili izražavajući volju sa imovinsko pravnim posledicama*“ (vidi: *Marckx protiv Belgije*, zahtev br. 6833/74 od 13. juna 1979. godine); dakle, potpuno je jasno da ni Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava (EKLJP) u članu 1 svog Protokola 1 kada se poziva na imovinsko pravo ne garantuje pravo na sticanje svojine (imovine), jer se pitanje sticanja svojine reguliše zakonom i eventualni sporovi se rešavaju u redovnim sudovima.
35. U ovakvim okolnostima slučaja, Sud ne može da utvrdi povredu člana 46. Ustava, odnosno člana 1. Protokola 1. EKLJP [Zaštita imovine], jer podnositoci zahteva nisu imali postojeću imovinu, nisu je koristili i nisu nezakonito lišeni imovine, što su redovni sudovi u tri sudska stepena suđenja jasno utvrdili.
36. Sud, takođe, odbija zahtev da se ne otkrije identitet, jer podnositoci nije dostavio nijedan jedini razlog ili činjenicu kojim bi potkreplio ovaj zahtev.
37. Na osnovu onoga što je gore pomenuto, Sud utvrđuje da činjenice predstavljene od strane podnositelja zahteva ni na jedan način ne opravdavaju tvrdnju o povredi prava na pravično i nepristrasno suđenje i prava na imovinu; stoga, u skladu sa pravilom 36, stav 2, tačke (b) i (d), utvrđuje da zahtev treba da se proglaši neprihvatljivim, kao očigledno neosnovan.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 48. Zakona i shodno pravilu 36 (2) b) i d) Poslovnika, 14 jula 2016. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah

Sudija izvestilac

Altay Suroy

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi

